

doslovnim znanostima, Vinko Foretić o dubrovačkoj Maloj braći u diplomatskoj službi, Ilija Mitić o pružanju crkvenog azila u dubrovačkom samostanu Male braće tokom 17. stoljeća, Cvito Fisković o romansko-gotičkom i o gotičko-renesansnom slogu dubrovačkog samostana Male braće, Igor Fisković o srednjovjekovnoj skulpturi u dubrovačkom samostanu Male braće, Kruno Prijatelj o nekim problemima o slikama i oltarima u dubrovačkom samostanu Male braće, Anđelko Badurina o iluminiranim rukopisima u dubrovačkom samostanu Male braće, Ivo Lentić o znamenitostima riznice dubrovačkog samostana Male braće, Jelena Ivoš o tekstilnoj zbirci dubrovačkog samostana Male braće, Mijo Brlek o knjižnici Male braće u Dubrovniku, Nada Beritić o rukopisnom fondu biblioteke dubrovačke Male braće u Akademijinom izdanju Starih pisaca hrvatskih, Vjera Katalinić i Stanislav Tuskar o glazbenom arhivu dubrovačkog samostana Male braće (Tuksarov rad je i najopširniji prilog

u ovom zborniku radova), Đino Sukno o epigrafskim spomenicima dubrovačkog samostana Male braće, Sonja Seferović i Lucijana Peko (zajedno) o radovima dubrovačkog Zavoda za zaštitu spomenika kulture na samostanu Male braće u Dubrovniku. Na kraju je i nepotpisani prilog, koji predočava redoslijed provincijala provincijala kojima je pripadao dubrovački samostan Male braće.

Kazalo osobnih imena, koja se spominju u ovom zborniku, tiskano je i uvezano — iz praktičnih razloga — u zasebnoj brošuri. U svaki primjerak ovog zbornika — kao dodatak — uložena je i ta brošura.

Dubrovački samostan Male braće svojom bogatom knjižnicom i svojim bogatim rukopisnim fondovima već dugo privlači istraživače dubrovačke prošlosti. I ova voluminozna knjiga o tom starom samostanu, nastala pretežno na temelju građe koja se čuva u njemu, vrijedan je prilog povijesti Dubrovnika.

Ivo Perić

ZBORNİK RADOVA O DUBROVAČKOM UČENJAKU STJEPANU GRADIĆU (1613—1683)

U povodu 300. obljetnice smrti dubrovačkog učenjaka Stjepana Gradića u Dubrovniku je 10. i 11. listopada 1983. godine održan znanstveni skup na kojem je analiziran Gradićev znanstveni rad i društvena djelatnost s raznih gledišta. Rezultati tog znanstvenog skupa objavljeni su u posebnom zborniku, koji je izdala Sekcija za povijest znanosti Hrvatskog prirodoslovnog društva u Zagrebu. Zbornik na ukupno 177 strana sadržava 19 priloga od 18 autora.

Biografiju uglednog znanstvenika, njegovo djelovanje u Rimu te odnos prema domovini, osobito u teškim trenucima katastrofalnog potresa 1667. godine, prikazuje u uvodnom radu Stjepan Krasić. Na njegov se rad nadovezuje Miroslav Kurelec koji opisuje Gradićeve doticaje s mecenatskim rimskim obiteljima i poznatim učenicima.

O Gradićevom znanstvenom radu raspravlja nekoliko autora. Zarko Dadić u dva priloga analizira Gradićevu raspravu o jednolično ubrzanom gibanju u kojoj je slijedio Galileijeva gledišta te njegovu polemiku s kardinalom Barbarigom oko Huygensova otkrića Saturnova prstena iz koje zaključuje da je bio vrlo tolerantan prema raznim astronomskim sustavima pa tako i prema Kopernikovu. Zdravko Faj prikazuje Gradićevo sudjelovanje u raspravi o upravljanju broda kormilom i odjek koji su njegovi stavovi imali kod drugih znanstvenika. Galileijev paradoks o jednakosti točke i crte te tumačenje Stjepana Gradića i Ruđera Boškovića u vezi s tim problemom obrađuje Ivica Martinović, dok Leo Randić i Boris Franušić analiziraju Gradićeve istraživanja o polarnoj zvijezdi i njegovo geometrijsko objašnjenje pojave po

kojoj se u Rimu prividno vidi da je Polara udaljenija od horizonta nego od zenita. Snježana Paušek-Baždar komentira Gradićeva gledišta o građi i svojstvima anorganske tvari, o nastanku kamenja i kovina te njegova shvaćanja o transformacijama i kemijskim promjenama anorganskih supstancija.

Kratku obavijest o znanstvenoj prepisci između talijanskog matematičara Vivianija i Gradića daje Ernest Stipanić, dok Mijo Korade raspravlja o polemici koju su Stjepan Gradić i Honoré Fabri vodili o probabilizmu.

Mirko Dražen Grmek objavljuje anonimni horoskop s astropološkim proračunima i predikacijama, izračen u Dubrovniku povodom rođenja Stjepana Gradića. Zaključuje da ne postoji nikakvo značajno podudaranje između tih proricanja i stvarne životne sudbine Stjepana Gradića.

Pored već spomenutog Krasićevog rada, Gradićevu društvenu djelatnost, napose diplomatsku aktivnost u službi Dubrovnika, obrađuje još nekoliko autora. Dragutin Skoko donosi Gradićev opis potresa iz 1667. godine, kojim je u prvom redu želio upoznati Republiku Veneciju o nastalim štetama radi do-

bivanja pomoći. Ekonomsku i političku situaciju u doba velikog potresa, te Gradićevo djelovanje u vezi s obnovom razrušenoga grada, prikazuju Vinko Foretić i Vladimir Muljević, dok Ilija Mitić opisuje najvažnije Gradićeve diplomatske pothvate, među kojima se ističe aktivnost nakon potresa te sudjelovanje u onemogućavanju mletačkih i turskih prijetnji Dubrovniku u postpotresnom razdoblju. Josip Lučić izlaže ikako je Gradićev angažman pred najvišim crkvenim forumima u Rimu sačuvao Dubrovačkoj Republici mljetsku benediktinsku kongregaciju, iako je Gradić osobno bio za njezino ukidanje. Josip Lučić razmatra sadržaj Gradićevih diplomatskih pisama u kojima se osvrće na dubrovačke pomorske kapetane, luke i pomorsku trgovinu.

U posljednjem radu Zbornika Radomir Đorđević tumači smisao formule »Hypotheses non fingo«, Gradićeva suvremenika Isaaka Newtona te filozofske rasprave o toj formuli.

»Zbornik radova o dubrovačkom učenjaku Stjepanu Gradiću« predstavlja značajan prinos našoj historiografiji.

Nenad Vekarić

DUBROVNIK U MARKOVIĆEVOJ KNJIZI
»ZIDRO SLIKARSTVO 17. I 18. STOLJEĆA U DALMACIJI«
Zagreb 1985.

Zidno slikarstvo na našem tlu već je od antike vremenski i prostorno znatno prisutno. I na području Dalmacije, uključivši i širi teritorij Dubrovnika, sačuvali su se značajni primjerci, nekad znatno više zastupljeni. Kao specifična vrsta likovnog izraza, zidno slikarstvo predmijeva posebitost pristupa i obrade. Ono ima šire značenje i tehnološku podlogu od pukoga i uobičajenoga poimanja zidne slike, primjericice fresko-slike ili oslikane zidne podloge. Autor stoga u uvodnome dijelu svoje monografije metodološki i analitički uzorno razglaba pojmovno i terminološki definiciju zidne slike. Obuhvaćajući razdoblje 17. i 18. st., zapravo od kraja 16. do početka 19. st.,

tematiku situira u onodobni geografski pojam mletačke Dalmacije, od Raba do Boke kotorske. U to prostranstvo uvrštava i teritorij Dubrovačke Republike. Premda je naslov djelomice neprecizno označen vjerojatno poradi praktičkih razloga, u tekstualnome dijelu autor dosljedno sociološki, geopolitički i likovno objašnjava razlike i posebitosti mletačke Dalmacije i Dubrovačke Republike, što se cjelokupno odrazilo i u zidnome slikarstvu.

U ovome prikazu zadržat ću se na dio knjige, koji obrađuje taj vid slikarstva na području bivše Dubrovačke Republike. Ovaj odjeljak znatnoga opsega (str. 11—72, i sažetak) Marković ne promatra izolirano, već u širo-